

Samen voor een beter Breda

**Gemeentelijke inbreng Verbeter Breda
Pact van Breda deel 3**

verbeterbreda.nl

Gemeente Breda

Inleiding

Verbeter Breda

Het programma Verbeter Breda werkt aan gelijke kansen, waar je ook opgroeit in Breda. Binnen één generatie willen we dat realiseren. In 2040 moet iedereen voldoende kansen kunnen pakken om zelf zijn leven waardevol in te richten. Daarbij staat wonen, school en inkomen centraal. Inwoners, scholen, bedrijven, politie, woningcorporaties, zorg- en welzijn, gemeente en het rijk werken zo samen aan een blijvend beter Breda.

Verbeter Breda is een meerjarig programma, gedragen door organisaties in de stad. Dit vanuit de overtuiging dat we de taaie problemen die achter de trend van tweedeling schuilgaan alleen kunnen aanpakken als we er langdurig samen aan werken. Met partners die bij kunnen dragen aan de doelen.

Samenwerken betekent samen ontwikkelen, beslissen én verantwoordelijkheid nemen. Dan doen we door in een programmabureau en bestuur samen te werken en samen te sturen. De inbreng vanuit de gemeente wordt ingebracht via de portefeuillehouders in het college. De gemeenteraad stuurt op de gemeentelijke inbreng in Verbeter Breda als partner. En controleert of Verbeter Breda in aanpak en resultaat functioneert.

In deze memo staat een voorstel voor de gemeentelijke inbreng in Verbeter Breda vanaf 2023.

Achtergrond

In 2020 is Verbeter Breda gestart, omdat uit onderzoeken blijkt dat het met mensen in sommige buurten steeds beter gaat en met mensen in andere buurten steeds slechter. In drie Pacten is en wordt vastgelegd waarom bewoners en partijen in de stad vinden dat dit nodig is om hier iets aan te doen (2021), aan welke doelen we dan met elkaar moeten werken (1^e helft '22) en wat we de eerste periode kunnen aanpakken om de tweedeling te verminderen en de kansengelijkheid in de stad te vergroten (laatste maanden van '22).

17 september '22 werd het Pact van Breda deel 2 ondertekend, met daarin de doelen van Verbeter Breda. Er zijn daarna 3 allianties gevormd rondom de bouwstenen 'Goed wonen in een fijne buurt', 'Een leefbaar inkomen' en 'Kunnen worden wie je wilt zijn'. In deze allianties is gesproken over wat inwoners en partijen (anders) kunnen doen om de doelen te realiseren. De allianties hebben hun inbreng eind december 2022 opgeleverd. Naast de allianties is in diverse samenstellingen tussen partijen gesproken over kansengelijkheid en een ongedeelde stad. Dit heeft ook geleid tot initiatieven en voornemens die niet in de rapportages van de allianties zijn opgenomen maar wel genoemd worden in het Pact van Breda deel 3.

Het Pact van Breda deel 3 is het uitvoeringprogramma voor de komende 5 jaar. Jaarlijks wordt dit programma uitgewerkt in een concreet werkplan. Na 5 jaar wordt het Pact van Breda deel 3 herzien en komt er een Pact van Breda deel 4. Tot 2040 herhaalt dit proces zich.

Het Pact van Breda deel 3

Inleiding

In het Pact van Breda deel 3 staat samengevat wat de partners in de allianties (en daarbuiten) in hebben gebracht voor het uitvoeringsprogramma Verbeter Breda. Het concept Pact van Breda deel 3 vindt u als bijlage bij deze memo. Hieronder vindt u de gemeentelijke inbreng per doelstelling in het Pact van Breda deel 3. In deze notitie vatten we samen wat de aanleiding en context is van de voorstellen. De voorstellen zijn of worden in de lijn uitgewerkt (in projectplannen of beleidsplannen) en op reguliere wijze ter besluitvorming voorgelegd. Ook rapportage en verantwoording verloopt via het reguliere proces.

Rol gemeente en het rijk

(Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid)

De gemeente is een belangrijke partner in Verbeter Breda, omdat we een verantwoordelijkheid hebben op vrijwel alle doelstellingen uit het Pact van Breda deel 2. Op 24 februari '22 heeft de gemeenteraad voor Verbeter Breda het proces vastgesteld om tot een uitvoeringsplan en uitvoeringsorganisatie te komen. In het besluit staat beschreven dat de rol van de raad anders is dan normaal, omdat de gemeente één van de partners in de stad is die deelneemt aan gesprekken om tot afspraken te komen. Dat betekent dat de gemeenteraad stuurt en controleert op het proces en op de gemeentelijke inbreng, maar niet op het eindproduct (de pacts). Dat zijn immers gezamenlijk producten van alle partners en inwoners uit de stad.

De gemeente heeft een brede verantwoordelijkheid als het gaat om het realiseren van een gezonde ongedeelde stad waarin iedereen gelijke kansen heeft. De gemeente neemt

deze verantwoordelijkheid iedere dag, Verbeter Breda of niet. Dit stuk en het Pact van Breda deel 3 bevatten geen volledige opsomming van al het reguliere werk van de gemeente op het terrein van kansengelijkheid. De afgelopen 2 jaar hebben gemeentelijke medewerkers in en buiten de allianties meegedacht over wat er op de lange termijn anders moet om iets te doen aan de trend van toenemende tweedeling. In Pact deel 2 is focus aangebracht t.a.v. de doelen waar Verbeter Breda zich de komende jaren op richt. Daar waar de inbreng van de gemeente onmisbaar is voor- of waar de gemeente in coalities werkt aan het realiseren van de doelen uit het Pact van Breda deel 2 is de inbreng opgenomen in het Pact van Breda deel 3. De gemeente blijft zelf aan het stuur als het gaat om deze inbreng; de verantwoordelijkheid wordt niet overgedragen aan het toekomstige programmabureau Verbeter Breda.

Het rijk

Het rijk draagt bij aan het verwezenlijken van de ambities van Breda en andere steden met vergelijkbare problematiek. In het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid krijgt Breda o.a. voorrang bij regelingen (extra middelen), een rijksvertegenwoordiger, mogelijkheden om voorstellen in te brengen voor aanpassingen in wet- en regelgeving, toegang tot ondersteuning (in kennis/ proces) geboden door of via het rijk. Tot slot is er de komende jaren ook jaarlijks een bijdrage beschikbaar voor een gezamenlijk programmabureau.

Het rijk vraagt van gemeenten om bij te dragen aan de actielijnen uit het programma, een integraal uitvoeringsplan op te stellen, commitment uit te spreken voor 15 tot 20 jaar, een gezamenlijk (en daarmee onafhankelijk)

programmabureau in te stellen en een alliantieoverleg te realiseren en te laten zien dat zeker de gemeente ook (financieel) prioriteit geeft aan de aandachtswijken. Voor Breda vallen hieronder alle buurten die eerder in het Rekenkamer-rapport zijn aangemerkt als aandachtswijk.

Rode draad uit de allianties

- Het programma richt zich in beginsel op het structureel anders werken door het bestaande (met bestaande middelen) te veranderen. (Financiële) impulsen zijn nodig om een onorthodoxe aanpak uit te proberen, en te leren over het effect van verandering. Wat goed gaat willen we verder uitbouwen.

- Het is belangrijk om de bewoners en de wijk meer als vertrekpunt te nemen van ontwikkelingen. Dat vraagt om meer ruimte om specifiek beleid te maken en specifieke beslissingen te nemen, in plaats van generieke plannen en beslissingen.

- We streven naar meer gezamenlijkheid in de buurt, bijvoorbeeld door bredere inzet van bestaande ruimte en mensen in buurten. Daarmee realiseren we meer mogelijkheden om elkaar dichtbij te ontmoeten en samen te werken aan een goed sociaal en economisch fundament in iedere wijk.

- We hebben andere vormen van samenwerking nodig, waarbij het resultaat centraal staat en partijen zich samen verantwoordelijk maken voor het resultaat en niet alleen voor hun eigen inbreng.

Belangrijkste bijdragen gemeente aan Pact van Breda deel 3

Zoals gezegd doet de gemeente al heel veel aan bevorderen van kansengelijkheid en het tegengaan van tweedeling in de stad. In hoofdstuk 3 staan de bijdragen van de gemeenten aan het Pact van Breda deel 3. Op een aantal punten gaan we de komende jaren extra investeren of anders aan de slag. Een aantal van de belangrijkste punten zijn;

- We dragen maximaal bij aan een **rijke en gezonde schooldag**; het gaat om maatregelen die kinderen in aandachtswijken de benodigde bagage bieden om de toekomst tegemoet te treden. Extra lesuren, extra aandacht voor huiswerkbegeleiding,

gezond en voldoende eten op school, taalles, ook voor ouders, cultuur etc.

- Er komt maximaal aandacht voor het **voorkomen van criminaliteit onder kinderen en jongeren**, waarbij we de komende jaren middels 2 programma's werken (Preventie met gezag en project Voorkomen jonge aanwas).

- We gaan actief bijdragen aan het **doorbreken van de eenzijdige samenstelling in de meest kwetsbare wijken** en het aanpakken van het tekort aan woningen door mee te werken aan nieuwe afspraken over woonruimte verdeling en verdichting. Dit doen we door te starten met een proef woonruimteverdeling en hierover verdere afspraken te maken in de Alliantie Wonen. Maar ook door het beleid kostendelersnorm aan te passen zodat woningdelen voor meer mensen mogelijk wordt.

- **Meer focus op de buurt of het dorp**, vanuit de gedachte dat we de komende jaren veel beter kunnen aansluiten bij wat er in de buurt aan kansen en uitdagingen die er liggen. Daar waar nodig en mogelijk maken we verschil in beleid of aanpak per wijk of gebied. Dat betekent in aandachtswijken in ieder geval bijdragen aan mogelijkheden om in de buurt te 'ontmoeten, te leren, te spelen, bewegen en te werken of ondernemen', zodat mensen beter het heft in eigen handen kunnen nemen.

- We dragen eraan bij dat meer mensen vanuit een uitkering gaan werken of ondernemen door het wegnemen van drempels die mensen tegenhouden om te gaan werken. Dit door **meer inzicht en zekerheid te bieden als mensen gaan werken**. Er komt **meer aandacht voor de betekenis van gebiedsontwikkelingen voor (kwetsbare delen in) het gebied en de gehele stad**. Met hulp van referentienormen kunnen we beter sturen op wat er aan sociaal en economisch fundament nodig is in de stad, met wijkplannen maken we inzichtelijk wat er nodig is in buurten. In iedere grote gebiedsontwikkeling wordt doordacht wat de betekenis kan zijn voor een (sociaal en fysiek) verbonden stad.

- Tot slot is de **manier van werken in een gezamenlijk programmabureau Verbeter Breda** nieuw. We willen leren hoe samenwerking nog beter kan worden vormgegeven volgens de principes van Verbeter Breda.

Organisatie, ontwikkeling en kosten Verbeter Breda in 2023 en verder

Organisatie Verbeter Breda na april '23

In de afgelopen twee jaar is door een groep van bewoners, onafhankelijke voorzitters van gespreksplatforms en allianties en een klein gemeentelijk ondersteuningsteam gewerkt aan de Pacten. Inwoners en partijen in de stad zijn vertegenwoordigd in het tijdelijke programmateam Verbeter Breda. Vanaf het tweede kwartaal '23 verandert de samenwerking en sturing.

Programmabureau

Een gezamenlijk programmabureau zal in '23 het uitvoeringsprogramma gaan coördineren en ondersteunen. Het bureau bestaat uit een tweekoppige (parttime) directie, aanjagers per bouwsteen, een secretaris en een communicatiemedewerker. Het bureau kent geen juridische status (dit is conform alle andere manifeststeden). De partners van Verbeter Breda nemen de aanvullende diensten op zich die nodig zijn op onder meer personeelszaken, financiële zaken, ICT, monitoring en huisvesting.

Bestuur

Uit de partners van het uitvoeringsprogramma wordt een Verbeter-Breda-bestuur samengesteld. Dit bestuur besluit over de vijf jaarlijkse uitvoeringsagenda en de jaarlijkse werkagenda. Ze zijn met elkaar verantwoordelijk voor de voortgang van het programma en het bestuur is opdrachtgever van directie, geeft advies en ziet toe op de uitvoering van het jaarlijkse programmaplan. Het

bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van een domein, een wethouder, een rijksvertegenwoordiger en bewoners. Het Verbeter-Breda-bestuur wordt voorgezeten door de burgemeester. De partners dragen met elkaar de kosten van het personeel en het werkbudget van het bureau. Het rijk draagt hier jaarlijks 500.000 euro aan bij. De overige kosten worden verdeeld over de gemeente (25% van het totaal) en de partners. De inzet van de partners in de bouwstenen wordt in natura of via eigen middelen gedekt door de partners zelf.

Netwerk Verbeter Breda

Mensen en organisaties die een uitvoerende rol hebben in het uitvoeringsprogramma ondertekenen het Pact van Breda deel 3. We stellen eisen aan elkaar, deelname aan het netwerk Verbeter Breda is niet vanzelfsprekend.

Alle partners in het netwerk Verbeter Breda (ook partners die geen uitvoerende rol hebben in het uitvoeringsprogramma, maar wél meedoen) ontmoeten elkaar jaarlijks tijdens een grote Verbeter Breda bijeenkomst. Zij spreken met elkaar over de uitvoering van het programma tot dan toe en over trends, ontwikkelingen en de gewenste koers.

Organisatie Verbeter Breda binnen de gemeente

De gemeente is als (belangrijke) partner van Verbeter Breda verantwoordelijk voor de (mede)uitvoering van veel plannen uit het Pact van Breda deel 3. Het voorstel is om in de bestaande organisatie 4 coördinatoren aan te stellen

die binnen de gemeente de voortgang van de plannen per bouwsteen en de wijkaanpak monitoren en de samenhang bewaken. Deze mensen dragen ook bij aan de jaarlijkse werkplannen en lokken vernieuwing en samenwerking uit, in afstemming met het programmabureau Verbeter Breda. In de opstartfase in 2023 blijft de programmamanager nog actief om het bovenstaande te ondersteunen. Daarnaast blijft de structuur bestaan van een ambtelijk opdrachtgever en bestuurlijke opdrachtgevers, die elkaar treffen in een staf Verbeter Breda.

Volgen en leren

Er is een monitor 'Verbeter Breda' ontwikkeld waarmee we de voortgang op een aantal belangrijke indicatoren per bouwsteen in beeld brengen. Voorgesteld wordt om de monitor te blijven uitvoeren en uit te breiden vanuit de gemeente. We maken daarbij gebruik van data die we als gemeente toch al volgen of zouden willen volgen. Als het gaat om het aanjagen en faciliteren van (actie) onderzoek en leren heeft de gemeente niet de rol van trekker; deze ligt bij het programmabureau Verbeter Breda.

Financiering van het uitvoeringsprogramma

Het vertrekpunt voor de financiering van het uitvoeringsprogramma is dat alle partners hun eigen mensen en middelen inzetten om het uitvoeringsprogramma te bekostigen. Immers, we willen duurzame verandering realiseren en dat kan alleen door dingen structureel anders te organiseren, in te richten of te doen. Soms is een extra impuls nodig om tot verandering te komen, nieuwe dingen uit te proberen en er tijdelijk een schepje bovenop te doen. Het programmabureau helpt straks om samen met de partners de benodigde ondersteunende financiering te vinden.

Het rijk heeft in het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid al verschillende subsidies toegekend aan de Verbeter Breda wijken en er zijn verschillende regelingen in voorbereiding. De betrokkenheid van partners verschilt per regeling. Vanaf het tweede kwartaal '23 verloopt de communicatie met het rijk over de regelingen en de besluitvorming over de inzet van de middelen via het programmabureau Verbeter Breda en het Verbeter Breda bestuur. Er wordt door het rijk onder leiding van het ministerie van BZK onderzocht of middelen van verschillende ministeries integraler toegekend kunnen worden aan de 'manifeststeden'.

De gemeentelijke inbreng in het Pact van Breda deel 3 wordt grotendeels gedekt uit reguliere middelen die reeds zijn

belegd in de betrokken afdelingen. Voor Verbeter Breda zijn er de komende jaren extra exploitatiemiddelen en investeringsmiddelen beschikbaar gesteld.

Toelichting en voorstel besteding gemeentelijke investeringsmiddelen

De raad heeft in 2021 € 3.000.000 investeringsmiddelen beschikbaar gesteld voor Verbeter Breda. In het bestuursakkoord is opgenomen dat 2.000.000 hiervan beschikbaar wordt gesteld voor de realisatie van een 'bibliotheek 2.0' in de Hoge Vucht.

Reeds € 1.000.000 investeringsmiddelen is in 2022 beschikbaar gesteld voor het Actieplan Verbeter Breda, dat als doel had om nu al initiatieven te steunen die bijdragen aan kansengelijkheid. We hebben de kosten uit het Actieplan Verbeter Breda echter grotendeels kunnen dekken uitexploitiemiddelen '22; er is geen gebruik gemaakt van de investeringsmiddelen.

Voorgesteld wordt om deze € 1.000.000 investeringsmiddelen te reserveren voor mogelijke cofinanciering t.b.v. voorstellen om bij te dragen aan het verduurzamen van (particuliere) woningen. Het college besluit hier in '23 op basis van onderzoek over.

Toelichting en voorstel besteding gemeentelijke exploitatiemiddelen 2023

Voorgesteld wordt om uit de exploitatiemiddelen de gemeentelijke coördinatie Verbeter Breda en een jaarlijkse 'contributie' aan het nog op te richten gezamenlijk programmabureau te financieren.

Verder stellen we voor om middelen te reserveren voor:

- Een proef met de ontwikkeling van een integrale wijkaanpak, waarbij nog wordt vastgesteld met welk gebied we een proef gaan doen
- Een bijdrage t.b.v. de uitbreiding van de rijke schooldag met bijles
- Een bijdrage aan een proef met woonruimteverdeling

Nieuwe voorstellen voor de inzet van beschikbare middelen Verbeter Breda aan plannen uit het uitvoeringsprogramma worden voorgelegd aan het college.

Gemeentelijke kosten Verbeter Breda	Kosten	Dekking gemeente exploitatie	Dekking gemeente investering	Rijk / overig
Personeelskosten gemeente '23/ kosten PT 1e kwartaal	€ 300.000	€ 300.000		
Afronding, druk en presentatie Pact deel 3	€ 75.000	€ 75.000		
Communicatie overig	€ 50.000	€ 50.000		
Opstartkosten programmabureau	€25.000	€25.000		
Programmabureau '23	€ 1.000.000	€ 250.000		€ 500.000 (rijk) + € 250.000 (partners)
Pact deel 3				
Goed wonen in een fijne wijk				
Bieb 2.0	ntb		€ 2.000.000	
Exploitatie bieb 2.0	ntb			Nog onbekend
Reservering doorontwikkeling wijkagenda's (richting wijkaanpak)	€ 150.000	€ 150.000		
Reservering proef woonruimteverdeling	€50.000			
Reservering 'Goed wonen in een fijne wijk'	€ 150.000	€ 200.000		
Pilot VWS veerkracht	ntb			Nog onbekend
Kunnen worden wie je wilt zijn				
Afronding Actieplan (impuls PCP/ maatsch. Tegenprestatie) en afronding Advendo	€ 200.000	€ 200.000		
Preventie met gezag			Reguliere middelen	€ 1.500.000
Reservering proef gratis bijles rijke schooldag	€ 80.000	€ 80.000		
(Gezond) schoolontbijt/lunch in aandachtswijken	ntb			Nog onbekend
Gezondheid in aandachtswijken	ntb			Nog onbekend
Reservering 'Kunnen worden wie je wilt zijn'	€ 200.000	€ 200.000		
Leefbaar inkomen				
Reservering 'Werk en inkomen'	€ 200.000	€ 200.000		
Reservering cofinanciering duurzaamheids-maatregelen	ntb		€ 1.000.000	Nog onbekend
Aanpak met envelop armoede en schulden	ntb			€ 1.000.000
Opdrachten participatie en betrokkenheid	€ 100.000			€ 100.000
Totaal	2.580.000	1.730.000	€ 3.000.000	€ 13.100.000

	2024	2024	2024	2025	2025	2026	2026
	Exploitatie gemeente	Investerings-middelen gemeente	Middelen rijk	Exploitatie gemeente	Middelen rijk	Exploitatie gemeente	Middelen rijk
Beschikbare middelen	€ 2.531.066			€ 2.532.066		€2.534.066	
Gemeentelijke kosten							
Personeelskosten gemeente '23/ kosten PT 1e kwartaal	pm			pm		pm	
Organisatiekosten	pm						
Contributie programmabureau	€ 250.000			€ 250.000		€ 250.000	
Bijdrage gemeente uitvoeringsprogramma							
Bijdrage bieb 2.0		€ 3.000.000					
Reservering doorontwikkeling wijkagenda's (richting wijkaanpak)	€ 150.000			€ 150.000		€ 150.000	
Reservering 'Goed wonen in een fijne wijk'	€ 750.000			€ 750.000		€ 750.000	
Reservering 'Kunnen worden wie je wilt zijn'	€ 750.000			€ 750.000		€ 750.000	
Reservering 'Leefbaar inkomen'	€ 750.000			€ 750.000		€ 750.000	
Bijdragen rijk uitvoeringsprogramma							
Opdrachten participatie en betrokkenheid							
Bijdrage programmabureau rijk			€ 500.000		€ 5000.000		€ 5000.000
Preventie met gezag			€ 1.500.000		€ 1.500.000		
Middelen envelop armoede en schulden							
(Gezond) schoolontbijt/lunch in aandachtswijken							
Bibliotheken in aandachtswijken							
Middelen VWS veerkracht							
Gezondheid in aandachtswijken							

Hoe nu verder

Na bespreking van de gemeentelijke inbreng in het Pact van Breda deel 3 in het college volgt inbreng in de raad eind eerste kwartaal.

Na besluitvorming in de raad wordt het college gevraagd om wethouder van Drunen te mandateren het pact van Breda deel 3 te ondertekenen.

Uiterlijk 21 april '23 wordt het Pact van Breda ondertekent door gemeente en partners.

In april wordt ook het programmabureau Verbeter Breda opgericht. De inrichting van het programmabureau zal vervolgens worden uitgerold.

De gemeentelijke uitvoeringsplannen in het Pact deel 3

Goed wonen in een fijne buurt in 2040: uitkomst alliantiegesprekken

In deze alliantie is er een gedeeld beeld dat er meer aandacht moet zijn voor een bredere diversiteit in woningaanbod en dus het inhoudelijke programma van projecten.

Een wijk is veerkrachtiger als er verschillende soorten mensen wonen. Met nieuwe afspraken over woonruimteverdeling doorbreken van de te éézijdige samenstelling van bepaalde buurten of wijken.

Er zijn veel mogelijkheden in de bestaande stad en met name in aandachtswijken voor meer woningen (woning delen, splitsing, functiewijziging) en partners zien mogelijkheden in verdichting van deze wijken en buurten. Door deze verdichting krijgen ook voorzieningen een impuls en is er ruimte voor meer functiemenging.

Er wordt aandacht gevraagd voor het sociaaleconomisch fundament in de stad, dat we kunnen versterken door ruimte buiten en binnen anders te benutten. Van belang is dat we steeds meer vanuit de wijk werken en denken. Dichtbij en met inwoners.

Inbreng gemeente

In 2040 zijn er genoeg betaalbare woningen, goed verdeeld over de buurten

- In de alliantie Wonen maken we in 2023 op maat per buurt, straat of complex afspraken over het toevoegen van betaalbare woningen en:

- We spreken af dat we dat we minder woningen aanbieden aan de primaire doelgroep (mensen met recht op huurtoeslag) in Verbeter Breda wijken en zorgen dat de slaagkansen voor de secundaire doelgroep¹ toenemen. Door met een kleine proef te starten voorkomen we een groot effect voor mensen aan de onderkant van de woningmarkt. We onderzoeken hoe we kunnen borgen dat we voldoen bereikbare woningen elders toevoegen zodat er geen sprake is van afname van het aantal bereikbare woningen. We nemen daarin samen met corporaties en ontwikkelaars onze verantwoordelijkheid.
- We gaan experimenteren met positief selectief toewijzen aan mensen die middels vrijwilligerswerk een bijdrage leveren (als bewoners van de wijk daar ook zelf achter staan) of sleutelberoepen hebben.
- We dragen actief bij aan het verzilveren van kansen die het KAW² rapport over verdichting biedt als het gaat om verdichtingsmogelijkheden in Verbeter Breda wijken.

¹ Huishoudens met een verzamelinkomen tussen 32.200 euro en 40.024 euro

² KAW architecten maakt in opdracht van corporaties en gemeente een rapport over verdichtingsmogelijkheden in bestaande wijken

De gemeente wil de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk verbeteren door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren.	De gemeente wil de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk verbeteren door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren.
▪ We gaan vanaf 2023 woningdelen (financieel) aantrekkelijk en meer mogelijk maken. De gemeente gaat, binnen de wettelijke kaders, aan de slag met nieuwe afspraken over het toepassen van de kostendelersnorm (die er nu voor zorgt dat mensen met een bijstandsuitkering gekort worden als ze gaan samenwonen met meer volwassenen). Hierdoor komen er meer mogelijkheden voor concepten als ‘Mijn Woongenoot’ en ‘Onder de Pannen’. ▪ We gaan vanaf 2024 een proef doen – in samenwerking met bewoners en partijen per wijk- met een integraal wijkplan, op basis waarvan onder andere de programmatische invulling van toe te voegen woningen op maat kan worden bepaald.	▪ We zorgen waar mogelijk voor de nadrukkelijke verbinding tussen gebiedsontwikkelingen en de bestaande stad. De fysieke verbinding van Fellenoord en de ontwikkeling Gasthuisvelden en Seeligpark de komende jaren zien we als een voorbeeldtraject. De barrièrewerking van de straten Gasthuisvelden en Fellenoordstraat wordt opgeheven en door een intensieve samenwerking tussen het programma Verbeter Breda en het programma Gasthuisvelden in de ontwikkeling van het Seeligpark wordt dit een park voor bewoners van Fellenoord, Breda én voor de toekomstige bewoners. Ook bij het nadenken over de ondertunneling van de Noordelijke rondweg denken we met partners na over hoe we met de nieuwe openbare ruimte die ontstaat kunnen bijdragen aan een verbonden stad. We dragen bij aan het project van Blast waarin met ontwerpers (studenten) wordt onderzocht hoe dat kan.
In 2040 zijn er genoeg goede voorzieningen in iedere buurt en is het ook buiten op straat in Breda prettig ▪ We starten in 2023 met het ontwikkelen van integrale huisvestingsplannen voor Sport, Cultuur en Welzijn en referentienormen voor voorzieningen in de nieuwe stad, op basis van onze ambities. ▪ Het breed toegankelijk maken en gebruiken van publieke voorzieningen en buitenruimte wordt de standaard. We beginnen o.a. met de ontwikkeling van een visie op brede toegankelijkheid, gebruik en delen van verantwoordelijkheid voor de sportboulevard Wisselaar in 2023. ▪ We maken in 2023 inzichtelijk wat de mogelijkheden zijn voor kleinschalige bedrijfshuisvesting in aandachtswijken en waar behoeften liggen van (startende) ondernemers uit de buurt. Op basis hiervan maken we vanaf 2024 een aanpak om buurt economie te stimuleren. ▪ We realiseren een bieb 4.0 in de Hoge Vucht, waar we niet alleen oefenen met gedeeld eigenaarschap, maar ook in gedeeld opdrachtgeverschap bij de realisatie ervan (2023 en verder).	▪ We breiden een proef uit met communitybuilding op plekken waar meer mensen bij elkaar wonen met een verhoogde psychische kwetsbaarheid. Zoals aan de Rijpstraat en Gageldonksestraat. We experimenteren ook in het bieden van een waakvlamfunctie aan deze wijkbewoners. Samen met een vast klein team van wijkprofessionals pakt de wijkbewoner én zijn/haar omgeving een dreigende escalatie van psychische problematiek vroegtijdig aan. En werken zij aan het vormen van een steunend netwerk waarin begrip voor elkaar en informele ondersteuning beter geregeld worden. En waarbij de buurt zich ook gesteund weet door professionals wanneer er zorgen zijn. ▪ We starten in 2023 een pilot probleemgedrag voor het verkleinen van overlast van personen met onbegrepen gedrag. Gangbaar is dat in zulke situaties veel maatwerkzorg wordt ingezet. In 2023 wordt in 30 casussen onderzocht in welke situaties een sterkere inzet van maatschappelijk werk tot een beter resultaat voor betrokkene en omgeving leidt, en wat daarin de succes- en faalfactoren zijn.

De gemeente wil de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk verbeteren door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren.	De gemeente wil de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk verbeteren door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren.
In 2040 werken in Breda inwoners, gemeente, maatschappelijke en commerciële organisaties duurzaam samen. ▪ Er worden in de Alliantie Wonen (gemeente en corporaties) afspraken gemaakt over de samenwerking met zorginstellingen en commerciële vastgoedontwikkelaars, deels generiek, deels op maat voor gebieden. ▪ Er komt een Verbeter Breda leergemeenschap waarin partijen elkaar ontmoeten om te leren; we dragen thema's aan en brengen deelnemers en expertise in. Tijdens een jaarlijkse Verbeter Breda bijeenkomst reflecteren we op de ontwikkelingen binnen Breda, het programma en samenwerking in de uitvoering van het programma. Ambtenaren betrokken bij de plannen uit het Pact van Breda deel 3 nemen hieraan deel.	De gemeente wil de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk verbeteren door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren.
- We dragen (in natura) bij aan een cursus stad of wijk maken voor bewoners en ontwikkelaars, volkshuisvesters, stedenbouwers waarbij iedereen zowel leerling als docent is. - We sluiten aan bij leerbijeenkomsten over professionaliteit in het sociaal domein Een leefbaar inkomen in 2040; uitkomst alliantiegesprekken Om voldoende inkomen te genereren moet werken lonen en moeten de drempels om te gaan werken weg worden genomen. Hiervoor is de tijd rijp; veel maatregelen zijn al in gang gezet; we kunnen deze versterken en doorzetten. Het college benadrukt het belang van werk als het gaat om het voorkomen en doorbreken van (intergenerationele) armoede. De opdracht van de gemeente is om de komende jaren bij alle inspanningen op genoemde plannen te onderzoeken of we nog meer kunnen doen om meer inwoners aan het werk te krijgen. Waarbij we in Verbeter Breda specifieke aandacht hebben voor jongeren in het praktijkonderwijs/	De gemeente wil de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk verbeteren door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren.

De gemeente wil de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk verbeteren door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren.	De gemeente wil de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk verbeteren door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren.
speciaal onderwijs en ouders, zeker moeders. In de alliantie Leefbaar inkomen ging veel aandacht uit naar de vindbaarheid en kwaliteit van ondersteuning op weg naar zelf en samenredzaamheid. Maatwerk, het verlagen van drempels en warm contact waren sleutelbegrippen. Daarnaast is er veel gesproken over het sociaal economisch fundament in de wijk, dichtbij mensen. Waardoor mensen zelf en met elkaar aan hun veerkracht kunnen werken. In de alliantie 'Leefbaar inkomen' is breed gewerkt aan voorstellen, die we deels (nog) niet kunnen uitvoeren omdat de betrokken partijen 'niet aan de knoppen zitten' (immers, hoe we werken aan een leefbaar inkomen wordt grotendeels landelijk bepaald door het rijk, werkgevers en bonden). Veel mensen en organisaties (ervaringsdeskundigen én mensen die vanuit hun initiatief of organisatie bij willen dragen) hebben met hun (ervarings)kennis wel een deel van de (nieuwe) puzzel in handen en zien een leefbaar inkomen als een gedeelde verantwoordelijkheid. In 2040 krijgt iedereen de juiste ondersteuning ▪ We helpen jeugdigen die reeds ondersteuning ontvangen in de overgang van 18- naar 18+ zodat ze een kansrijke positie behouden in de weg naar volwassenheid. We realiseren een team die met de jeugdige en de ondersteuning kijken wat er nodig is om succesvol het pad naar volwassenheid en volwaardige maatschappelijke deelname te komen. ▪ We investeren met de Zorg voor elkaar partijen en ervaringsdeskundigen in '23 in een klantreis armoede en schulden, waarbij we vanuit inwonersperspectief tot betere effectievere werkwijzen komen en deze ook implementeren. ▪ In 2023 maken we nieuwe afspraken over hoe we binnen én buiten de gemeente samenwerken voor inwoners die een hulp- of ondersteuningsvraag hebben die niet vanuit één gemeentelijke keten (Wmo/Jeugd/Participatie) te beantwoorden is. Vanuit die nieuwe afspraken bepalen we ook wat we daarin van onze aanbieders vragen als we in 2025 nieuwe contracten gaan afsluiten.	De gemeente wil de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk verbeteren door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren. Dit gebeurt door de leefbaarheid en kwaliteit van de wijk te verbeteren.

- Eind 2023 wordt een nieuw beleidsplan armoede en schulden aangeboden aan de gemeenteraad. Dit plan wordt opgesteld samen met de partners en de gemeenteraad en geeft een koers voor de stappen die Breda op het gebied van armoede en schulden gaat zetten in de periode 2024-2027. In dit plan zal in ieder geval aandacht zijn voor een andere opzet van de Bredapas. We willen dat minimaregelingen, waaronder de Bredapas, niet meer het label armoederegeling krijgen (geen stigmatisering). Ook wordt in ieder geval aandacht besteed aan verdere uitwerking van Finance en aan kinderen die opgroeien in armoede.
- We ondersteunen kinderen en ouders in het proces van complexe scheidingen om te voorkomen dat er duurzame schade ontstaat bij jeugdigen en ouders. Deze preventieve aanpak bestaat uit:
 1. Intensiveren van een netwerksamenwerking in de eerste lijn rondom complexe scheidingen;
 2. Het bouwen van een (regionale) monitoring voor meer grip en sturing rondom scheidingen;
 3. Verstrekken van juiste informatie onder andere door middel van een website met duidelijke informatie over scheidingen, voor jeugdigen, ouders en professionals. Informatiebijeenkomsten voor ouders in alle fasen van de scheiding.
 4. Op basis van een inventarisatie van het huidige hulpaanbod een advies geven aan de regionale inkoop van 2025.
- We doen als gemeente mee in de beweging naar (een betere samenwerking in) de wijk. Door ons aan te sluiten bij initiatieven als 'Team Hoge Vucht' (waarin

corporatiemedewerkers 1 team vormen en elkaar vertegenwoordigen en waar de sociaal en fysiek wijkbeheerders zich bij aansluiten), te zorgen voor vaste gezichten in de buurt waarbij je met iedere vraag aan het goede adres bent. We breiden volgens dit principe de samenwerking uit, o.a. in de buurtpunten.

In 2040 groeien kinderen op in gezinnen die de basisbehoeften kunnen betalen

- We zetten het project intergenerationele armoede door en breiden dit uit vanaf '23. In dit project worden casussen langdurig en uitgebreid ondersteund, gevolgd en wordt onderzoek gedaan naar oorzaken van de langdurige armoede en duurzame interventies.
- We zetten stevig in op 'Value based Healthcare' door ons met Kanz +, te richten op de integrale samenwerking om gezinnen met complexe problematiek te ondersteunen. We verwachten in dit programma veel te leren over integraal regievoeren en samen werken over de inhoudelijke en financiële grenzen van partijen heen.
- Waar het nodig is bieden we steun bij het verduurzamen van je (particuliere) woning en steun aan huishoudens die in grote problemen verkeren door hoge energiekosten. De energietransitie is een stedelijke opgave, waarbij in iedere wijk ruimte is voor een aanpak die past bij de wijk en maatregelen die passen bij de wijk.
 - Een Focusteam Energiearmoede ontwikkelt en coördineert maatregelen om energiearmoede te bestrijden. Het focusteam bedenkt en coördineert maatregelen.
 - Sociale energiecoaches bieden advies over verduurzaming en gaan het brede gesprek aan over wat er nodig is in huishoudens.

- Er is een noodfonds bewoners waarmee het Focusteam op maat steun kan bieden.
- Verduurzamen van woningen is een belangrijke manier om wijken en bestaanszekerheid vooruit te helpen; we komen in '23 en verder met voorstellen om hier concreet invulling aan te geven.
- Corporaties en gemeente samen gaan aan de slag op plekken/in gebouwen waar huur en koopwoningen door elkaar heen staan (gespikkeld bezit).
- D.m.v. een klusdienst worden huishoudens waar nodig direct ondersteunt bij concrete maatregelen in huis die de energierekening omlaag brengen.
- In diverse Verbeter Breda wijken worden vanaf '22 wijkenergieplannen gemaakt, waarbij corporaties en gemeenten en bewoners samen stappen zetten om iedereen van het gas af te krijgen.

In 2040 vinden jongeren een stage of baan en als je werkt kun je je basisbehoeften betalen

- We zetten vol in op de ontwikkeling van het 'financieel expertisecentrum Financy' en breiden de diensten waar mogelijk uit zodat:
 - Financy de ingang kan worden voor alle vragen van ondernemers en organisaties mbt financiële vraagstukken
 - Waar nodig een financiële impuls kan worden gegeven om de overgang naar werk aantrekkelijker te maken.
 - Mensen die een te klein contract krijgen om rond te komen door gemeenten en werkgevers ondersteund worden om tot voldoende uren te komen om rond te komen.

- Een jobcoach altijd beschikbaar is om de overgang van thuis naar werk te begeleiden. Als het contract stopt is er een vloeiende overgang terug naar de uitkering.
- Binnen nu en 3 jaar sluiten ook andere overheid-organisaties aan (UWV, SVB, belastingdienst, DUO) en kunnen Bredanaars met al hun financiële vragen over overheidsregelingen bij Financy terecht en wordt de overgang tussen overheidsregelingen eenvoudiger
- We ondersteunen de jeugdigen in het Voortgezet Speciaal Onderwijs en het Praktijkgericht Onderwijs om kansrijker te worden op de arbeidsmarkt. Gemeente en scholen tekenden begin 2023 een samenwerkingsovereenkomst om ervoor te zorgen dat er genoeg stageplaatsen en leer-werkplekken zijn en dat jongeren die dreigen uit te vallen de juiste begeleiding krijgen op weg naar werk. Met deze aanpak trachten we te voorkomen dat jongeren met een (on)zichtbare arbeidsbeperking na diplomering tussen 'wal en schip' dreigen te raken. De geleidelijke overgang van PRO/VSO naar arbeidsmarkt óf een vervolgopleiding in het MBO is hét credo van de krachtenbundeling.
- In 2023 beginnen we met ondersteunen van jongeren via de methode van het Jongeren perspectief fonds. Jongeren die door financiële problemen vastlopen verdienen een nieuwe kans met een nieuw perspectief. Niet alle jongeren leren immers vanuit huis verstandig om te gaan met geld. Daarnaast maken sommige jongeren verkeerde financiële keuzes of raken zij door omstandigheden in de problemen. Daar jongeren te helpen, vergroten wij hun kans op de arbeidsmarkt. Ook verkleinen we hiermee de kans dat hun kinderen opgroeien in armoede of zonder financiële educatie.

- We breiden Instrabreda.nl uit. Dit is nu een instrument om te communiceren met inwoners over werk en uitkering. De app en website kan gebruikt worden om vacatures te bekijken en erover in gesprek te gaan met de gemeente. Het platform geeft inzicht in de ondersteuningsmogelijkheden in Breda en de mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Er is een sociale kaart met zoekfunctie (stadsmap). We gaan met partijen binnen en buiten de gemeente de dienstverlening in de app verbreden zodat deze voor iedereen met vragen over ondersteuning in het algemeen te gebruiken is.

Kunnen worden wie je wilt zijn in 2040; uitkomst alliantiegesprekken

In de alliantie ‘Kunnen worden wie je wilt zijn’ zijn er, in tegenstelling tot de alliantie leefbaar inkomen, een aantal stevige partners in de stad die een aantal opgaven al heeft opgepakt. Het onderwijs en partijen als de GGD zijn vol aan boord en vanuit veiligheid is er focus op het voorkomen van criminele carrières.

We gaan op weg naar een rijke en gezonde schooldag die gevuld en uitgebreid wordt met activiteiten waarmee kinderen hun ‘rugzak’ vullen met de juiste kennis, vaardigheden en ervaringen en daarmee hun kansen voor de toekomst vergroten.

Breed gedragen is de wens om in iedere buurt, liefst aan of dichtbij school, een plek te hebben waar ouders en kinderen kunnen binnenlopen, om zo echt vorm te geven aan preventie.

In 2040 is er de juiste ondersteuning bij opvoeden en opgroeien vanaf het begin

- We pakken door met Value Based Health care, Kanz + , een programma dat zich richt op de integrale samenwerking om gezinnen met complexe problematiek te ondersteunen, in samenwerking met diverse partijen in de stad.
- We versterken onze aanpak mentale gezondheid jongeren, gericht op het ontwikkelen van een eigen identiteit, voor levenslessen en mentale gezondheid. We gaan daarom

verder met de resultaten uit een eerdere pilot ‘Gezien, Gehoord en Gesteund’, aangevuld met ideeën van de partners.

- We gaan verkennen in hoeverre we met name ouders kunnen stimuleren om (meer uren) te gaan werken. We kijken naar mogelijkheden van bv kinderopvang en naar ondersteuning van Finance (het financieel expertisecentrum). Door het landelijke toeslagensysteem durven ouders vaak niet meer uren te gaan werken omdat dat onverwachte negatieve financiële gevolgen kan hebben. Ook is niet voor iedereen even duidelijk wat (meer) gaan werken voor gevolgen heeft voor hun lopende schulden. Door meer inzicht te bieden in de gevolgen van (meer uren) aan het werk gaan helpen we onze inwoners om makkelijker zien wanneer het loont om (meer uren) te gaan werken.

- We organiseren duurzame betrokkenheid van kinderen en jongeren, middels een kinderraad en een jongerencommunity met een jongerenraad als spil.

In 2040 hebben alle scholen in aandachtswijken een rijke schooldag en kunnen kinderen genoeg bewegen en iedere dag gezond eten

- We hebben ons aangesloten bij de alliantie rijke schooldag. Alle leerlingen van de groepen 3 t/m 8 van de veertien onderwijs-kansenscholen krijgen een verplicht aanbod brede ontwikkeling van 2 klokuren per week in de vorm van een verlengde schooldag op locatie van de school. De aanbieders uit de domeinen; sport, cultuur, natuur, duurzaamheid, techniek en sociale ontwikkelingen zorgen met elkaar voor een passend aanbod.
- We steunen de uitbreiding van de rijke schooldag met een programma gericht op gezond ontbijten en lunchen op school (waarbij we aansluiten bij een rijksprogramma dat momenteel nog in voorbereiding is) én we gaan in 2023 al een proef doen met gratis bijles.

- We maken een Gezondheidsvisie (2023) met aansluitend Uitvoeringsplan (2024) waarin we beschrijven hoe we samen met partners de leefomgeving – in het bijzonder die van kinderen – gezonder gaan maken zodat de gezonde keuze de makkelijkste wordt.

In 2040 kunnen alle kinderen veilig opgroeien en zijn de verleidingen van criminaliteit aangepakt

- We voeren samen met partners de projecten ‘Preventie met gezag’ en het project voorkomen jonge aanwas – criminaliteitspreventie uit. Preventie met gezag richt zich op jongeren met een hoger risico op het afglijden in crimineel gedrag. In eerste instantie richten we ons op de Hoge Vught. De wens bestaat om de aanpak uit te breiden naar Tuinzigt. Het project ‘Voorkomen jonge aanwas’ richt zich op de groep jongeren kinderen. Dit project wordt zowel in de Hoge Vucht als in Tuinzigt uitgevoerd. We leren in dit programma samen hoe we beter kunnen bijdragen aan veerkracht en weerbaarheid van jongeren.

- We dragen bij aan het meer toegankelijk en voor meerdere doeleinden bruikbaar maken van openbare ruimten en maatschappelijk vastgoed, waardoor kinderen en jongeren meer ontmoetingsruimten hebben in de wijk. Hiermee willen we kinderen en jongeren plek bieden om elkaar te ontmoeten én ervoor zorgen dat de afstand tussen kinderen, jongeren en hun ouders en de instituties wordt verkleind. Als gemeente beginnen we (samen met partners) met de toekomstvisie op de sportboulevard en de ontwikkeling van de bieb 2.0. Daarnaast kijken we aan de hand van de informatie uit de kwadrant analyses die in de Alliantie ‘kunnen worden wie je wilt zijn’ zijn gemaakt wat we op korte termijn kunnen realiseren samen met eigenaren van maatschappelijk vastgoed in wijken (zoals corporaties en scholen).

verbeterbreda.nl

